

[Gertie Wandel.]

til seminariet, er her 2-årig, og den vil naturligvis få øget betydning i Grønland, hvor forkundskaberne på grund af de geografiske forhold må være ret forskellige.

Der er imidlertid et punkt, hvortil jeg synes at der i denne lov må tages ganske særlige hensyn, og det er inden for fagene sløjd og håndarbejde. Jeg ser af lovforslagets bemærkninger, at sløjdundervisningen tænkes at skulle foregå i det år, hvor grønlanderne undervises i Danmark. De principper, der ligger til grund for den danske sløjdundervisning, nemlig den bedst tænkelige tekniske opøvelse i savning, høvlning og ganske enkle konstruktioner, er i Grønland næsten endnu vigtigere end her. Denne undervisning kan blive den hjælp til selvhjælp, som er af så stor betydning i Grønland, både ved husbygning, bådebygning og i akutte situationer, hvor reparation er nødvendig, men så må ligheden også høre op. Det må anses for at være af den allerstørste betydning at bevare de grønlandske traditioner i den videre undervisning. Hverken børnenes eller lærernes initiativ må knægtes af en modelrække, som er skabt under helt andre forhold og efter helt andre traditioner end de grønlandske. Der må gives plads til skaberglæden inden for undervisningen og for den humor, som netop findes i den grønlandske husflid.

Selv om der i de senere år er gået meget i glemmebogen, ved enhver kender af Grønland, at man endnu i dag kan finde enestående fint håndværk og god kunst fremstillet af grønlandske husflidsarbejdere. Grønlandernes store manuelle færdighed er bygget på erfaringer fra en tid, hvor fremstillingen af de helt rigtige våben, slæder, både og redskaber betød liv eller død for fangstmændene og deres familier. Ikke mindst i Østgrønland, der først i 1884 kom i kontakt med den øvrige verden, gælder dette; men også i Vestgrønland er der stadig store traditioner. Der kan endnu mange steder på vestkysten fås vidunderligt præcise kajakmodeller, og den kvindelige husflid står, ikke mindst på grund af den store interesse, der har været for kvindearbejderne i de sidste år i Vestgrønland, også meget højt.

Blandt den lille befolkning i Angmagssalik, som var resterne af en tidligere stor befolkning på østkysten, fandt de danske søofficerer, som fik den første kontakt med denne befolkning i 1884, en blomstrende kunst. Både våben og brugsgenstande var udsmykket med særlige symboler og motiver, som senere har vist sig at have rod i ældgamle eskimoiske traditioner. Også dragterne var udsmykket med de fineste skindbroderier, som vidnede om rig fantasi og fin formsans. Når man betænker, hvor hårde vilkår denne lille gruppe mennesker levede under, forstår man, at der ligger en rig og oprindelig kultur bag disse frembringelser.

Det er den kulturverden, som forhåbentlig skal leve videre, og jeg beder den højtærede Grønlandsminister, som selv er en stor kender af de grønlandske kunst- og håndværkstraditioner, om at hjælpe med til dette ved udformningen af lovforslaget. Det bør på punktet kunst og håndværk ikke gå, som der står i en i øvrigt udmærket anmeldelse om Grønland i den publikation, som Danmark sender op til Sverige til åbningen af de danske uger, der afholdes netop for tiden i Stockholm — jeg beder om tilladelse til et kort citat. Der står:

„Udviklingen på Grønland betyder, at de sidste rester af den oprindelige eskimokultur forsvinder ved overgangen til et moderne industrisamfund.“

Det er sådan jeg ikke mener det behøver at gå inden for kunst og håndværksarbejde.

Hvad der er sagt om grønlandernes færdigheder inden for behandlingen af sten, ben og træ, gælder lige så stærkt om grønlanderrindernes håndværksmæssige dygtighed med nål og tråd. Husmoderens færdighed i syningen af de rigtige klæder var før i tiden bogstavelig talt betingelsen for familiens helbred og liv. Det har givet en præcision og dygtighed i de grønlandske kvinders arbejde, som vi ikke finder magen til i Danmark. Inden for dansk håndarbejdsundervisning er der visse grundlæggende teknikker, som det må være helt rigtigt at overføre til Grønland; men der må være mulighed for i den grønlandske folkeskole at have andre modelrækker og et andet sigt med den videregående undervisning end her i Danmark, hvor hånd-